

Kathleen Vaughan Wilkes (1946–2003)

Kathleen Vaughan Wilkes

Kathy Wilkes, žena koja nije priznavala granicu između filozofije i života, preminula je 21. kolovoza 2003. Svojim filozofskim i javnim angažmanom stekla je brojne prijatelje i poštovatelje, posebice u Hrvatskoj.

Kathleen Vaughan Wilkes rođena je 23. lipnja 1946. godine. Akademsko obrazovanje stekla je u Wycombe Abbey School i St. Hugh's College u Oxfordu, usavršavala se na Princetonu te na King's College u Cambridgeu. Od 1973. djeluje kao član i tutor za filozofiju na St. Hilda College u Oxfordu gdje je provela ostatak života.

U svojem filozofskom radu Wilkes se prije svega posvetila istraživanjima na području filozofije uma i filozofije znanosti. Njena prva objavljena knjiga s područja filozofije uma jest *Physicalism* iz 1978. godine. Znatno odjek imala je knjiga *Real People* (Oxford University Press, 1988) u kojoj kritički propituje upotrebu "misaonih eksperimenata" u filozofiji znanosti. Wilkes zastupa stajalište da postoji velika razlika između misaonih eksperimenata u znanosti i misaonih eksperimenata u filozofiji. Za razliku od znanstvenih misaonih eksperimenata gdje se pod kontrolom mogu držati različite varijable, kod filozofskih to nije moguće. To je ujedno bila i kritika one metode u analitičkoj filozofiji kojoj je cilj oboriti argumente suprotnog mišljenja izmišljajući fantastične protuprimjere koji nemaju veze sa stvarnim životom. Pored pedesetak članaka, objavila je i knjigu *Philosophical Problems in Artificial Intelligence* (Peking, 1991), a uskoro se očekuje i izlazak njene knjige *The Autonomy of Psychology*.

Vežu između filozofije i zbiljskih ljudi za koju se zalagala u svojim djelima, ostvarila je i u životu. Još od sedamdesetih godina prošlog stoljeća i najgorog doba hladnoga rata, Kathy Wilkes je neumorno radila na uspo-

stavljanju veza između Istoka i Zapada. Bila je prva s Oxfordskog sveučilišta koja je odgovorila na poziv disidentskih filozofa iz tadašnje Čehoslovačke da sudjeluje na tajnim seminarima po privatnim stanovima u Pragu. Krijumčarila je zabranjene knjige u Čehoslovačku i djela čeških i slovačkih filozofa u inozemstvo. Kada su joj vlasti uskratile vizu za ulazak u Čehoslovačku, nastavila je pomagati disidente preko Zaklade Jana Husa koju je osnovala u Velikoj Britaniji.

Iz tog doba datiraju i njene veze s Hrvatskom i, prije svega, s Dubrovnikom u čijem su se Inter-univerzitetskom centru okupljali znanstvenici s Istoka i Zapada. Jedan od prvih tečajeva koji su pokrenuti u IUC-u bio je *Philosophy and Science* kojemu je Kathy Wilkes bila dugogodišnja suvoditeljica. Krug filozofa koji se okupljao na tom tečaju pokrenuo je časopis *Dubrovnik Papers*, koji i danas izlazi pod naslovom *International Studies in Philosophy of Science*, a Kathy Wilkes mu je bila jedna od urednica od 1986. do 1996. Od 1986. do 1993. bila je i predsjednica Izvršnog odbora IUC-a.

Kada je 1991. počeo rat u Hrvatskoj, Kathy Wilkes je zamijenila akademsku sigurnost oxfordske predavaonice i ostala zajedno s Dubrovčanima u opsjednutom gradu. Koristila je svoja poznanstva i veze kako bi svijet saznao za grozote rata u Hrvatskoj. Pisala je i razgovarala s ljudima kao što su Margaret Thatcher, Lord Carrington, princ Charles, Al Gore i Bob Dole kako bi ih upoznala sa situacijom u Hrvatskoj i Dubrovniku. U vrijeme kada je Dubrovnik bio još pod vatrom neprijatelja, Kathy Wilkes je ponovno pokrenula rad IUC-a, dovodeći petnaestak filozofa na tečaj *Philosophy of Science*. Njena pomoć nije prestala ni nakon prestanka blokade. Dovožila je humanitarnu i medicinsku pomoć.

Uvažavajući njen znanstveni doprinos kao i pomoć u najtežim trenucima hrvatske borbe za samostalnost, Sveučilište u Zagrebu dodijelilo je 2001. godine Kathleen Vaughan Wilkes počasni doktorat.

Tvrtko Jolić
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
tjolic@hrstud.hr